

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії

проф. Олександр Бєзпідшні

«25» квітня

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
«ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ»**

ОС бакалавр
на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст
з нормативним терміном навчання 2 р. 10 м.
Освітня програма: Соціальна робота (Соціально-психологічне
консультування)
Спеціальність: 231 Соціальна робота
(денна та заочна форми навчання)

Умань-2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою вступного випробування із основ соціально-правового захисту є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен **знати**:

- нормативно-правові та підзаконні акти, що стосуються захисту прав громадян;
- законодавчу базу соціально-правового захисту прав людини в Україні;
- напрямки соціальної діяльності у сфері соціально-правового захисту особистості;
- основні методологічні засади соціально-правової роботи соціального працівника;
- особливості діяльності закладів соціального захисту різних категорій населення;
- структуру та організаційно-правові форми захисту прав людини на соціальне забезпечення та соціальний захист.
- умови оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства;

Вступник повинен **уміти**:

- аналізувати та розкривати зміст нормативно-правових актів щодо захисту прав особистості;
- користуватися основними документами стосовно правового захисту;
- тлумачити нормативно-правові акти на користь прав та інтересів громадян;

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь вступників

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	вступник називає одиничні відомості, але не повністю розуміє зміст навчального матеріалу; не виявляє необхідного об'єму знань та вмінь..
Склав	Початковий	100 – 104	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, при цьому допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
		105 – 109	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на

		репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	110 – 119	вступник виявляє поверхові знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає окремі помилки у викладі матеріалу; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
Середній	120 – 129	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
	130 – 139	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	140 – 149	вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки у викладі матеріалу; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, частково відповідає на запитання, демонструє початкові вміння; допускає незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
Достатній	150 – 159	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
	160 – 169	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та

			узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.
		170 – 179	вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
Високий		180 – 189	вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади соціологічних досліджень.
		190 – 199	вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади досліджень та з власного досвіду соціальної роботи.
		200	вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціальних явищ, наводить приклади досліджень та з власного досвіду соціальної роботи.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Питання білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ «СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ»

ПРАВО ЛЮДИНИ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ

Тема 1. Правові відносини в Україні. Система права

Соціальні норми. Взаємозв'язок права і моралі. Поняття права, його джерела. Правовідносини, їх структура. Поняття законодавства, його структура. Правопорушення, їх причини, відповідальність за порушення законодавства.

Тема 2. Право соціального захисту як галузь права і науки

Співвідношення понять «соціальний захист», «соціальне забезпечення», «соціальне страхування», «соціальна політика». Структура соціального захисту.

Тема 3. Право соціального захисту в системі національного права України

Право соціального захисту і соціальне право. Право соціального захисту і трудове право. Право соціального захисту і медичне право.

Тема 4. Соціальний захист і конституційні гарантії його здійснення

Конституція України – гарант соціальних, економічних та культурних прав людини. Конституційні права і обов'язки людини в Україні.

Тема 5. Соціально-забезпечувальні правовідносини

Суб'єкти та об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.

Тема 5. Сучасний стан та реформування сфери соціального захисту в Україні: правові питання

Основні напрями реформування законодавства України про соціальний захист, соціальне забезпечення. Проблеми реформування державної системи соціальних пільг в Україні. Реформування соціальних допомог.

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ

Тема 1. Соціальне обслуговування

Суть поняття «соціальне обслуговування», його принципи. Соціальні послуги. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та одиноких непрацездатних громадян на дому.

Тема 2. Правове регулювання соціальних пенсій в Україні

Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій і пенсійне забезпечення військовослужбовців, пенсійне забезпечення державних службовців, науково-педагогічних працівників. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною.

Тема 3. Соціальна політика та соціальний захист осіб з інвалідністю в Україні

Законодавча база соціального захисту громадян з функціональними обмеженнями в Україні. Документи про правовий захист дітей з інвалідністю. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.

Тема 4. Соціальний захист безробітних та малозабезпечених громадян в Україні

Безробіття як соціальне явище. Правовий статус безробітних. Порядок визначення громадянина безробітним. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Тема 5. Соціальний захист людей похилого віку

Законодавче підґрунтя забезпечення старості. Пенсійне забезпечення різних категорій пенсіонерів (ветеранів війни, дітей війни, ветеранів праці). Заклади соціального захисту людей похилого віку. Соціально-медичні установи соціального захисту населення (будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, пансіонат для ветеранів війни та праці). Територіальний центр соціального обслуговування населення.

Тема 6. Законодавче забезпечення соціально-правового захисту дітей і молоді в Україні

Значення понять: «права дитини», «права людини», «права сім'ї», «права членів сім'ї», «права членів сім'ї у самій сім'ї», «батьківські права і обов'язки», «правова активність», «правова культура», «правова освіта», «правова поведінка», «правосвідомість», «правове виховання» та їх тлумачення. Законодавче підґрунтя забезпечення прав дітей і молоді в Україні, охорони материнства і дитинства. Положення про Державну соціальну службу для сім'ї, дітей та молоді. Інструкція щодо порядку взаємодії відділів у справах сім'ї та молоді, служби у справах неповнолітніх,

центрів соціальних служб для молоді та органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства у сім'ї. Законодавче вирішення проблем дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування. Законодавче забезпечення житлових та майнових прав дітей. Законодавчі засади соціально-правового захисту бездоглядних і безпритульних дітей. Сучасні механізми соціально-правового захисту дітей.

Тема 7. Законодавство про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей

Сфера дії закону. Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Забезпечення виконання законодавства щодо соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, В.П. Ісаченко [та ін.] ; за ред. Н. М. Коляди ; Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2021. 176 с.
2. Бондаренко Г. В. Основи соціально-правового захисту / Уклад. Г. В. Бондаренко. Умань, ФОП Жовтий, 2020. 164 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
4. Ісаченко В. П. Людина в сучасному соціумі : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. В. П. Ісаченко. Вид. 2-ге, допов. та переробл. Умань : Візаві, 2021. 210 с.
5. Левченко Н.В., Коляда Н.М. Молодіжний менеджмент та політика : навчальний посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини ; уклад.: Левченко Н.В., Коляда Н. М. Київ : Компринт, 2021. 119 с.
6. Запобігання та протидія корупції в соціальному забезпеченні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. Умань : Візаві, 2023. 179 с.

7. Соціальна молодіжна політика: навчальний посібник. Уклад.:
Н. М. Коляда, І. О. Карпич Умань : Візаві, 2021. 175 с.

8. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України,
Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. Умань
: Візаві, 2021. 175 с.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (протокол №11 від 11 квітня 2024 року).

Голова фахової атестаційної комісії

Ірина КАРПИЧ

Завідувач кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи

Ірина АЛБУЛ

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**